

BOV-BLADET

Nr. 46
2019

- Årets BOV-plantor
- Böcker om trädgård

Styrelsen

INGER KULLBERG, ordförande
Inger har trädgård i Kyrkslätt och hon är en stor rosenentusiast. Björkelund öppnas ofta för Öppna trädgårdar. Inger fotar gärna och vi får ofta se hennes vackra bilder på föredrag och i BOV-bladet.

HENRIKA ARLE, styrelsemedlem, viceordförande, ekonom & trädgårdsmästare. Henrika ansvarar för webben, tekniken på mötena och de sociala medierna som BOVarna deltar i.

BIRGITTA JAKAS, också känd som Gittan. Gittan är vår alltid lika energiska chefsvärdinna med en trädgård på Degerö i Helsingfors och en annan i skärgården. I båda blomstrar det frodigt, fast växtbetingelserna är väldigt olika.

ELISABETH "LISEN" GRANBERG, kassör och styrelsemedlem. Lisen är också trädgårdsmästare & ekonom. Lisen har en relativt ny trädgård, vars historia berättats i ett tidigare BOV-blad.

NINA GALLEN, sekreterare i föreningen, trädgårdsmästare & merkonom. Nina försöker tämja styv lerjord till trädgård i Kylmäla, norra Kyrkslätt. Iris, Agapanthus, chili, äppel och doftpelargonier hör till långtidsfavoriterna.

EVA VIKSTEDT, redaktör för BOV-bladet och styrelsemedlem. Är förmyndare för en frontmannaträdgård från 40-talet, där tallar och citykaniner anger takten.

ANDREA ÅBERG, styrelsemedlem, merkonom & trädgårdsmästare. Andrea är en stor pionentusiast med öga för mycket andra vackra trädgårdsväxter och en hejare på tomater. Andrea organiserar beställningarna av BOV-plantorna.

PÅ PÄRMEN
Kanelrosen Rosa majalis 'Arno', uppkallad efter sin upphittare Arno Kasvi. Mejlans rosenträdgård. Foto: Jan Furstenborg.

Om föreningen

Nya medlemmar: Använd blanketten på webbsidan eller kontakta Nina Gallen, helst per e-post: gallen@netti.fi

Du kan också ringa (helst kvällar eller veckoslut) tel. 050 526 1189

Inger Kullberg tel. 040-548 8906 och e-post inger.kullberg@kolumbus.fi

Ansvarig för bovarnas hemsida, teknik och Facebook: Henrika Arle,
e-post henrika.arle@gmail.com

Ansvarig för BOV-bladet: Eva Vikstedt 040-5765294 evikstedt@gmail.com

Bibliotekarier: Marita Rosengren, Maria Schröder och Viveca Thomé

Chefsvärdinna: Birgitta Jakas birgitta.jakas@gmail.com

Medlemsavgift år 2019: 25 euro.

Föreningens bankkonto: Aktia FI4840551820097214

I betalningsärenden kan ni vända er till Lisen, tel. 0400-686 710

och e-post lisen.granberg@kolumbus.fi

Ordförandes spalt

Kära BOVar

Efter att ha fått uppleva en sommar som den som vi har bakom oss är det oundvikligt att lite reflektera över vädret.

Våren blev kort då sommarvärmen kom plötsligt och beslöt sig för att stanna. Midsommaren bjöd förstås på lite sämre väder, det tycks höra till vårt nutida klimat. Men sedan blev det varmt och sol igen och regnet lyste nästan helt med sin frånvaro.

Det varma vädret betydde att perenner, rosor och blommande buskar fick en mycket kort blomningstid. Torkan ställde till med en hel del. Vi vattnade flitigt i vår trädgård eftersom vi kan ta vatten från en bäck som går längs med tomtgränsen. Det vattnet är också lagom tempererat så växterna tycker om det. Förstås hinner vi inte vattna överallt, så redan veckan före midsommar märkte jag att *Euonymus alatus* 'Compactus' som står

på berget med minimalt med jord på rötterna hade torkat. Den fick första hjälpen med ett par ämbar vatten och en del av busken kvicknade till och den fick så småningom nya blad.

Veckan efter midsommar åkte jag till Köpenhamn för att delta i Worlds Rose Convent som ägde rum där. 600 deltagare från 37 länder var med. Som kuriosa kan nämnas att det var lika många deltagare från Finland som från Bermuda, 6 st. Vi blev bjudna på ett omväxlande program med föreläsningar och utfärder. Föreläsningarna hölls av de nordiska länderna, Finlands anförande hölls av forskaren Sirkka Juhanoja. Hon berättade om vår finska rosenhistoria och fyndrosor. Hennes anförande togs emot med stor entusiasm.

Utfärderna gick till slotten Rosenborg och Fredensborg samt till parker såsom Gerlew- och Valbyparken. Vi

fick se rosor i överflöd, rabattrosor och klätterrosor i alla färger. Förstås fotograferade jag mycket så nu finns det många nya bilder i mitt kartotek.

Finska rosensällskapet väljer varje år årets ros. Nästa år är det 'Fazers röda'. Jag känner extra varmt för den rosen eftersom jag varit med om att introducera den. Den hittades på Edisholmen som tidigare ägdes av släkten Fazer, som hade sin sommarvilla där. Rosen hör till Majalis-gruppen (kanelrosor). Den blir 2-3 m hög, växer bra också i skugga. Grenarna är rödbruna med mattgröna blad. Blomningen börjar vid midsommartid. Blommorna är enkla, djuprosa och mörkare mot mitten. I regnigt väder blir blommorna mörkare. Röda runda nypon bildas.

Gott Nytt År

Inger Kullberg, ordförande

Euonymus alatus 'Compactus', vingbenved.

Årets ros 2019, 'Fazers röda'.

Årets BOV 2018

Eva Frostell-Pyhäjärvi

Det är alltid lika spännande och ännu svårare att varje höst få välja Årets BOV. Det finns så många duktiga BOVar i vår medlemskår så det kan vara svårt att välja.

Detta år tyckte jag att styrelsen rätt snabbt fick fram ett namn som alla kunde omfatta.

Det är Eva Frostell-Pyhäjärvi som vi vill ge denna utmärkelse. Eva du deltar i nästan alla våra möten, det är sällan du får

förhinder. Dessutom är du lika flitig med att delta i våra resor. Du är duktig att hjälpa till som hjälpvärdinna vid våra teserveringar. Du kommer gärna med skriftliga förslag och goda råd hur vi skall ordna vår verksamhet. Du är en engagerad BOV som gör vår förening till en livaktig sådan.

Inger Kullberg

Sista chansen!

BOVarnas egen väggkalender för år 2019 finns ännu till salu. Du kan köpa den på månadmötet den 16 januari till priset av 10 €. Skynda på!

Delad glädje!

En gång hade jag kolleger hade ett enda samtalsämne under vårens luncher. Det var segling. De pratade om förpik och fender, fockar och fribord från första brödbiten till sista kaffeslurken. Vi andra satt och himlade med ögonen och trodde det aldrig skulle ta slut. Sen kom det en tid då allt handlade om barnbarn, de förunderliga varelser som hade kommit in i vännernas liv. En och annan yngre arbetskamrat började välja kaffesällskap med större omsorg. Idag är det dags för nästa självrannsakan. Vilka pratkvartar blir inte vi blomstermänniskor när det blir tal om växter och väder! Det hörs minsann på våra månadsmöten, men, tack och lov, befinner vi oss då i sällskap av likasinnade. BOV-resorna brukar bli fullträffar och det gångna året blev inget undantag. BOV-bladet berättar den här gången om medlemsresorna till Irland och södra Tavastland.

Till de roligaste med att vara BOV hör att berätta om miraklen i den egna trädgården för någon som är genuint intresserad. Och beundrar! Ibland räcker det inte bara med en hövlig klapp på axeln och ett "Det ser snyggt ut" eller "Oj så du har jobbat". Man vill att någon ska se vad man har gjort.

I boken *Vem ska trösta Knyttet* konstaterar Tove Jansson klokt: *Vad gör man med en snäcka om man ej får visa den?* Det gäller oss trädgårdsmänniskor i allra högsta grad. I detta nummer av BOV-bladet besöker vi Berit Kuhlbergs trädgård, en blomstrande oas där årtionden av träget och kärleksfullt arbete har satt sina spår.

Dröm om våren, låt dig inspireras,

Eva Vikstedt

Dags att tacka nej till "växtskydd"

Det är med en rysning jag minns min barndoms trekantiga DDT-förpackning i skafferiet och ibland under röttnadstider på matbordet. Ett lätt tryck på den triangelformade pappburken puffade ut ett vitt moln och flugorna föll ner, döda. Behändigt - eller hur?

Idag gör vi maten otillgänglig för flugor, getingar och annat otyg, genom att täcka in den med plastfilm och förvara den i kylskåp. Utveckling kallas det. Men först blev DDT bannlyst (i våra "utvecklade" länder, vill säga), sedan freonerna i deodoranter, kylskåp och frysboxar. Ovannämnda uppfinningar har välkomnats av oss människor, för att livet med dem har blivit enklare och bekvämare. Lätta att ta i bruk, men svåra att avstå från när vi, kemiindustrins ovetande och godtrogna försökskaniner, senare har fått upp ögonen då nackdelarna mångfalt överväger fördelarna. Tillverkarna spjärnar emot användningsförbud, forskarna behöver tid på sig för att presentera vattentäta bevis och politikerna pressas av vakna medborgare.

Varför skriver jag det här i BOV-bladet?

Svaret är Roundup! Ogräsgiftet med det verksamma ämnet glyfosat. En del vill kalla det "växtskyddsmedel" – ett beprövat knep i kampen om själarna.

Det är ju trevligare att använda ett växtskyddsmedel än ett gift, avsett att döda. Glyfosat hör till världens mest använda växtgifter och sprutas ut på åkrar, i parker och trädgårdar och längs väg- och järnvägar för att

ta död på önskad växlighet. Det är "ofarligt", det "nedbryts snabbt" och är till råga på allt "oersättligt" enligt en av våra riksdagsmän och framträdande lantbrukspolitiker i en radiointervju den 11 augusti 2018. Den handfallna journalisten kom sig inte för att fråga vad han stöder denna bedömning på. Inte ens Monsanto, kolossen som äger ämnet ifråga går numera ut med sådana tvärsäkra påståenden (också om de har gjort det förr).

Det finns nu gott om belägg för rester av glyfosat eller dess nedbrytningsprodukter i grundvatten och brunnar och i många födoämnen, bl.a. i alla testade öl i Tyskland. Enligt EcoWatch är "glyfosat neurotoxiskt, carcinogent, hormonstörande och förorsakar leversjukdom vid låga koncentrationer". Enligt Världshälsoorganisationen WHO är glyfosat "troligen cancerframkallande hos människor". Men att bevisa detta med hundraprocents säkerhet kräver att vi människor fortsätter att fungera som industrins försökskaniner och att vi tillåter Monsanto, numera Bayer/Monsanto att använda vår livsmiljö som sitt frilandslaboratorium. Vill vi det?

Försöken att stoppa spridningen av Roundup har pågått länge på olika håll, oftast på initiativ av olika gräsrotsrörelser. Besprutning i eller invid lekparkar har fått barnens föräldrar att kräva ett stopp för giftspridningen och ibland har kommunala myndigheter reagerat positivt på detta. Runt om i Europa deklarerar sig städer och kommuner glyfosatfria. Bl.a. Barcelona, Bryssel, Aalborg och Grankulla har bannlyst Roundup på allmänna områden. I Sverige har flera trädgårdsföretag och -tidskrifter gått med i kampanjen "Nu slutar vi sälja glyfosat".

Mer än 1,3 miljoner europeer har undertecknat ett upprop om att förbjuda användningen av glyfosat. I EU behandlas ett förslag om att förbjuda glyfosat under påtryckning från en växande allmän opinion. Men Monsanto kämpar med näbbar och klor för sin guldkalv. Hittills har Monsanto kunnat köpa sig tid. Men EU:s policy säger att det är medborgarnas säkerhet som ska gå i första hand och inte företagets vinstintressen.

Vad kan vi trädgårds- och blomstervänner göra?

"Det finns troligen inte en enda åker i Finland som inte bär spår av glyfosat",

säger en av forskarna inom ett pågående forskningsprojekt vid Åbo Universitet. Man har också påvisat att mängden glyfosat i jorden ökar för varje år som går. Giftet bryts alltså inte ner snabbt och förrådet fylls på med ny årlig besprutning.

Användningen av glyfosat i hemträdgårdar kan verka obetydlig i jämförelse med vad som sprids ut på åkrarna. Men enligt svenska och danska uppgifter är användningen per m² störst just i hemträdgårdar. Kanske "för säkerhets skull" eller för att man vill bli av med hela innehållet i burken för att slippa ta hand om överbliven rest på ett ansvarsfullt sätt.

Lyckligtvis är vi enväldiga härskare över våra trädgårdar, rabatter, odlingstäppor och balkonger. Vi och ingen annan bestämmer vad vi tillåter och vilka metoder vi använder i vårt lilla rike. Vi kan också påverka trädgårdshandeln och t.ex. uttrycka vårt missnöje med att de säljer farliga ämnen till amatörer som

har övertygats om att de är ofarliga. Vi bombarderas med reklam för bekvämlighetskemikalier som skall göra vår tillvaro arbetsfri, väldoftande och steril. En efter en visar de med tiden sina avsikter. Det är nyttigt att ibland dra sig till minnes DDT-burken. Då har den åtminstone gjort någon nytta.

Ulrica Cronström

Berits sommarparadis är en mormorstuga flankerad av vita riddarsporrar vid Kekkonens väg. Namnet kommer sig av att presidentfamiljen en gång i tiden hade sitt sommarställe längre fram vid samma väg i Salo.

Riddarsporrar och ädelgranar ramar in Berits sommarparadis

Det doftar sommar när man stiger in i Berit Kuhlbergs trädgård nära Lahnajärvi i Salo. Solen gassar på de ståtliga cembratallarna och ädelgranen. Citronfjärilar fladdrar runt den scharlakansröda brinnande kärleken. De vita smultronen mognar i rabatten.

- För 45 år sen gick korna och betade kring huset. Här fanns ett potatisland och hundratals vinbärsbuskar. Det fanns också en mormorstuga med utrymme precis för en liten familj.

Det blev kärlek vid första ögonkastet. Allt Berit hade drömt om fanns på jordplätten. Hon hade önskat sig ett gammalt ställe med äppelträd och plats för blommor som ett sommarparadis för familjen. De hade letat i några års tid. Här fanns det dessutom vatten och el och det var nära till badstranden vid Suomusjärvi. Köpet gjordes upp på en

Den läckert rödvita dagliljan TipTop.

gång, på Morsdagen. Det var för nästan femtio år sen.

Mycket har hänt sen dess, inser jag när Berit visar mig runt en dag i juli, när värmen dallrar över fälten. Potatisen och grönsakslanden har under åren förvandlats till prunkande blomstersängar. Berit har röjt plats för riddarsporrar som trängs med klematis och stormhattar, varvade med flox och blåklockor. Trädgårdsmästaren på den här täppan har inte bara grön tumme, hon har också en specialitet: Berit driver upp många av sina perenner från frö.

- Först provade jag med riddarsporrar och det lyckades över förväntan. Plantorna blev så många att jag fick dela ut dem till mina vänner.

Sen fortsatte fröodlingarna av bara farten, med primulor, mosippor och

Lunddockans fröer är dekorativa.

Riddarsporrar i alla färger har Berit drivit fram på sitt sommarställe. Aktiv BOV har hon varit i några decennier.

brinnande kärlek, bland annat. Tomten i Lahnajärvi erbjuder bra lerjord varvat med djup mulljord, där kor har gått och betat i årtionden. De ståtliga barrträden växer av bara farten, grönsakerna ger hon hästgödsel. Sommaren 2018 blev en

Ädelgranen har 35 år på nacken och bildar vackra kottar.

bevattningsutmaning för oss alla, men Berit hade tur. Med vattentransporterna fick hon hjälp av sin granne, som fyllde en 1000-liters cistern med sjövattnet en gång i veckan. Med en 50-meters slang kunde nästan varje hörn av trädgården vattnas. Det mesta verkade ha klarat sig, kanske med undantag av dillen.

Berits intresse för odling vaknade tidigt, så stadsbarn hon var, uppvuxen på Skatudden i Helsingfors. Under krigsåren blev sommarstället i Esbo Gammelgård en älskad tillflykt där modern odlade malvor, ringblommor och pioner.

Berit petar ner oxalisknölar i hålrummen mellan perennerna.

- Jag fick rensa och tyckte det var hemskt roligt. Det blev egna bäncar med morötter, rödbetor och jordgubbar. Att knyppla med ogräs och egna fröer tyckte jag var självklart.

Primula vialii med sin axlika blomställning är senblommande jämfört med andra vivor.

De praktiska övningarna i rabatten kompletterade hon som skolflicka med att pressa och torka växter i herbarier. Som vuxen har hon utbildat sig till ört- och svampkonsulent och läst på vad hon har hunnit för sitt arbete som familjedagvårdare. Hennes ledstjärna och första stora trädgårdsbok - Puutarhan ja kodin koristekasvit från 1969 – ligger framme, fullproppad med klipp och kompletterande lappar. Berit har lärt sig vad hennes växter heter och hur de ska skötas genom försök och misstag.

- Det fanns ursprungligen 120 vinbärsbuskar på tomten. Släkt och vänner kallades in till bärplockning men det blev för mycket av det goda,

buskarna fick försvinna. Det stora jordgubbslandet var roligt de första åren. Nu har också grönsaksodlingarna minskat. Man kan faktiskt köpa bättre potatis och morötter av grannarna som har egna odlingar!

Berit har funderat på hur länge hon ska orka sköta en trädgård av den här storleksordningen.

- Nu har jag lovat att blombänkarna inte ska få bli större. Jag har till och med sagt att nästa år ska det inte bli något nytt, varken frön eller blommor. Men så ser jag nånting spännande och lockande, ja, då vet man aldrig, säger Berit och skrattar.

Text och bild: Eva Vikstedt

Sommarens torka märks inte på blå-klockorna.

Vita riddarsporrar, brinnande kärlek och fladdrande fjärilar.

En dahlias historia

Mamma Märtha med yngsta barnbarnet Kira och dahliorna.

Min mamma Märtha Frostell tyckte mycket om blommor, både ute och inne. P.g.a. en fallolycka i 40-årsåldern blev hon rullstolsbunden, så efter det blev det mest krukväxter hon kunde pyssla om – och de växte och frodades minsann!

Men väldigt viktigt för henne var ändå att det fanns rikligt med blommande uteväxter, sommarblommor och dahlior.

På vår hemgård i Sjundeå hade det alltid odlats dahlior – eller georginer som mamma kallade dem. Från barndomen minns jag speciellt mörklila, ljusröda och persikofärgade varianter.

Av sin kusin Maggi Österman, min gudmor (vars dotter Christina Lundqvist också är BOV), fick mamma sedan i något skede dahliarötter. Maggi hade fått dem av en arbetskamrat i Esbo på 80-talet. Dessa dahlior visade sig vara otroligt livskraftiga och blomvilliga! De förökade sig i våldsamt takt, och när de var som flest hos oss, fyllde de en ca 15 meter lång rabatt. Oftast blommade de som finast på mammas födelsedag på Sjusovardagen.

Vår odling av dahliorna blev ett "teamarbete" – min syster, som har en bra källare fick den trevliga uppgiften att vinterförvara dem (ca 7-8 stora löklådor

som mest...), jag planterade, gödslade och band upp och vår pappa vattnade för brinnkära livet!

För dryga fem år sedan gick mina föräldrar bort, och dahliaodlingen där tog slut. Självt har jag nog fortsatt i min egen trädgård, men under mer behärskade former. Vi delade ut rötter till höger och vänster, jag sålde t.o.m. några på trädgårdsmarknaden i Överby. Hos flera BOVar blommar dessa dahlior nu. Jag tycker att historien om de här dahliorna är ett "blomstrande" exempel på hur roligt det är då man delar med sig av sina odlingsvärda växter och de lever vidare på olika håll.

Gunilla Westman

Tillandzia - luftväxter

Är de riktiga?!

Det är den vanligaste frågan om luftväxter. Och, visst, svarar Johanna Vireaho, känn på dem. De är inte av plast! Johanna Vireaho visade upp några av sina tillanzior och berättade om skötseln på novembermötet. Luftplantor anses vara de enklaste växter som finns, utan stora krav på vare sig ljus, vatten eller plats.

Men riktigt som vanliga rumsväxter är nog inte luftväxterna. Rötter i vanlig bemärkelse, som suger upp näring och vatten, har de inte. Rottrådarna fäster på sin höjd växten i underlaget. Näringen upptas av bladverket. Därför gäller det att hitta rätt rytm i bevattningen. Bäst är att ge dem ett bad i ca 20-30 minuter var eller varannan vecka i rumsvarmt vatten med aningen näringslösning i. Det går också bra att spraya växten med vatten med några dagars mellanrum. Tillväxten

är långsam, och efter blomningen tynar moderväxten långsamt bort och ersätts av små revor, som tar lång tid på sig att mogna till ett självständigt liv.

Namnet, tillandzia, har för övrigt en rolig förklaring. Elias Tillandz, ursprungligen Tillander, född 1693, läkare och botaniker vid Åbo Akademi, hamnade en gång i sjönöd på vägen från Stockholm till Åbo. Han svor då vid att aldrig mer färdas sjövägen och ändrade sitt namn till Til-Landz. Linné tyckte det var lämpligt att en växt som skyr vatten uppkallades efter denne man.

EV

Vårt bibliotek – en lustgård för blomstervännen

Vår förening äger ett stort bibliotek med omkring 150 böcker. Böckerna förvaras i bokhyllan som står på scenen i Bragesalen. Vi hoppas att du tar dig tid och bekantar dig med dem!

Här kan man fördjupa kunskapen om sin älsklingsväxt i specialverk eller söka inspiration i böcker av kända trädgårdsexperter. Det finns både gedigna uppslagsverk och böcker som tipsar om lösningar på konkreta problem. Dessutom prenumererar vi på utländska trädgårdstidningar.

Så här läser du boklistan:

Böckerna är i alfabetisk ordning enligt **bokens titel**. Därpå följer namnet på **författare**, **nummer** och **klass**. De tre första bokstäverna i bokens titel

Spara gärna den här bokbilagan i BOV-bladet för framtida bruk. Listan kommer också att finnas på BOVarnas hemsida (Blomsterodlingensvanner.org) och på dörren till vår bokhylla.

= **bokens signum**. Nummer = bokens biblioteksnummer på bokryggen. Klass = bokens tema (t.ex. 2 = buskar och träd, 5 = lök- och knölväxter).

Så här lånar du ur biblioteket:

Böckerna i hyllan finns i alfabetisk ordning enligt titel. Välj den önskade boken och anteckna bokens **signum** (de tre första bokstäverna i titeln) och **nummer** (finns på bokryggen och inne i boken) samt ditt eget namn i det **blå lånehäftet**. Återlämna boken vid nästa möte. Gör en anteckning om återlämning i blå häftet.

En bibliotekarie finns alltid på plats om du behöver hjälp. Vi lånar ut böcker under alla möten utom julfesten. Uppslagsverk får man gärna titta i men de lånas inte ut. Nya böcker och böcker som anknyter till dagens tema läggs fram på mötet.

Diskussion om skötseln av biblioteket välkomnas liksom önskemål om nyanskaffningar och avskrivningar.

Marita Rosengren, Maria Schröder, Viveka Thomé, bibliotekarier

Boklistans klasser:

1. ALLMÄNT
2. BUSKAR OCH TRÄD
3. KLÄNGVÄXTER
4. KÖKSVÄXTER
5. LÖK- KNÖLVÄXTER
6. PERENNER
7. ROSOR
8. RUMSVÄXTER
9. UPPSLAGSVERK
10. VÄXTVÅRD

Våra tidskrifter:

- The Garden, UK
- Hagetidend, Norge
- Haven, Danmark
- Natur och trädgård, Sverige

<i>Titel</i>	<i>Författare</i>	<i>Arkivnr</i>	<i>Klass</i>
50 sätt att mörda en snigel	<i>Sara Ford</i>	196	10
2000 praktiska råd och tips för din trädgård	<i>Pippa Greenwood</i>	24	1
Allergia kasvit	<i>Hahtela- Pentti Sorsa</i>	198	1
Allt om krukväxter – Blommor i kruka	–	85	8
Allt om trädgård	<i>Marie och Björn Hansson</i>	114	1 9
Alpines for your garden	<i>Allan Bloom</i>	197	6
Alppiriusut	<i>Anu Väinölä – Osmo Jussila</i>	36	2
Amaryllis	<i>Susanna Rosén</i>	167	5
Arnon keittiökasvit	<i>Arno Kasvi – Simo Laine</i>	130	4
Beskärning av trädgårdens träd och buskar	<i>Johanna Lindholm – Torbjörn Åkesson</i>	69	2 10
Beskärning av trädgårdens växter	<i>Goeff Hodge</i>	162	10
Blomstergård och vildmark	<i>Gunilla Nyblom Holmberg</i>	180	1
Blombok Rapport från en trädgård	<i>Karin Berglund</i>	76	1
Blomma i kruka	<i>Leena Arkio-Laine</i>	108	8
Blommor som rolig hobby	<i>Gösta Reuterswärd</i>	40	1
Botanica Illustrerat, botaniskt lexikon (-99)	–	172	9
Bovresa till Tyskland		187	1
Bovresor		203	1
Dagbok från täppan	<i>Sven Green - Börje Lindell</i>	179	1
Dahlia	<i>Elisabeth Svalin Gunnarsson</i>	185	5
Deer proofing your yard & garden	<i>Rhonda Massiyhan Hait</i>	192	10
Den gyllene trädgården	<i>Sten Dunér & Katarina Dunér</i>	71	1
Den lilla gröna	<i>Eva Robild – Annika Christensen</i>	147	1
Det börjar alltid med ett frö – Trädgårdshistorier	<i>Carita Nyström</i>	173	1
Det grönskande växthuset	<i>Inger Palmstierna</i>	158	4
Din trädgård	<i>Karin Berglund</i>	5	1 9
Djungelgurka Isört	<i>Mary Kuusisto</i>	141	4
Duftfuhrer	<i>B. Rieder und F.Wollner</i>	193	4
Då växer det så rusligt	<i>Trädgårdsamatörerna</i>	1	1
Ekot från istiden	<i>Tiina Hiertikko – Hautala</i>	166	1
En andra natur: en trädgårdsodlares bildningsväg	<i>Michael Pollan</i>	177	1
En lustfylld trädgård	<i>Ragna Herrgård</i>	148	1
Frukträdgården volymer 1-2-3	<i>Medlemmar i BOVarna</i>	18	2
Frukträdgården volymer 4-5-6	<i>Medlemmar i BOVarna</i>	19	2 4
Fröbok	<i>Ulla Hasselmark</i>	159	10
Förtjusande rosor	<i>Hindrön Kallberg</i>	186	7
Förökning och Trädgårdens växter	<i>Goeff Hodge</i>	161	10
Gammeldags buskrosor	<i>Lars-Åke Gustavsson</i>	32	7
Good Plantguide	<i>Royal Horticultural Society</i>	137	1
Grasses	<i>R. Grounds</i>	113	6
Gröna rum	<i>Gunnel Carlson</i>	75	1
Gödsel	<i>Tina Råman</i>	189	10
Gömda växter i glömda trädgårdar	<i>Birgitta Carlberg</i>	30	1
Hela året i min trädgård	<i>Walter Bauer</i>	73	1
Historier om blommor	<i>Sanna Töringe</i>	132	1
Hortus Fennicus Suomen puutarhatiede	<i>Viherympäristöliitto</i>	72	1
Hälsningar från Blomstergården 1-2	<i>Medlemmar i BOVarna</i>	13	1
Hälsningar från Blomstergården 3-4	<i>Medlemmar i BOVarna</i>	14	1

<i>Titel</i>	<i>Författare</i>	<i>Arkivnr</i>	<i>Klass</i>
Hälsningar från Blomstergården 5-6	<i>Medlemmar i BOVarna</i>	15	1
Hälsningar från Blomstergården VII	<i>Medlemmar i BOVarna</i>	16	1
Hälsningar från Blomstergården VIII	<i>Medlemmar i BOVarna</i>	17	1
I blommande landskap	<i>Kurt Nordman</i>	100	1
I trädgårdens rum	<i>Aagot Ljung</i>	138	1
Japansk trädgård	<i>U. Kastrup - B.Sjunesson</i>	107	1
Klematis	<i>Krister Cedergren</i>	119	3
Klosterträdgårdar	<i>Lena Israelsson</i>	124	1
Klättrväxter	<i>Richard Ross</i>	116	3
Kukkien kuningas	<i>Pirkko Liitia</i>	202	7
Kulturväxtlexikon	–	3	9
Körsbärsträdgården	<i>Marita Jonsson</i>	106	2
Leva med trädgård	<i>Ulla Molin</i>	182	1
Luktärter	<i>Graham Rice</i>	115	
Lumo	<i>Else ja Vesa Leivo</i>	150	5
Lumoava metsäpuisto	<i>Arboretum Mustila</i>	142	2
Lundens skugga	<i>Hans Sarenström</i>	169	1
Luonnonkasvit puutarhassa	<i>Pentti Alanko</i>	25	6
Lust och fägring	<i>Karin Berglund</i>	134	1
Lyckas med klematis	<i>Walter Hörsch</i>	8	3
Längtans blommor	<i>Karin Berglund</i>	133	1 6
Lätt skött trädgård på naturligt sätt	<i>Ingrid Olausson</i>	195	1 8
Lättjans trädgård	<i>Siv Key Nilson</i>	153	1
Lökar och knölar	<i>Marie och Björn Hansson</i>	168	5
Madeira		194	9
Magnolia	<i>J.L. Söderberg - A-M Åsheden</i>	98	2
Med fingrarna i jorden	<i>Karin Berglund</i>	184	1
Min gröna passion	<i>Gunnel Carlson</i>	170	1
Min trädgård 1990	–	47	1
Naturlig trädgård	<i>Susanna Rosén</i>	156	1
Natursten i trädgården	<i>Mona Wembling & Anette Åberg</i>	174	1
Nordiskt ljus och italiensk hetta	<i>Rigmor Celandier & Monica Holmberg</i>	6	1
Odla i kvadrat	<i>Mel Bertholomew</i>	87	1 4
Om trädgårdskonsten	<i>Stefan Foconi</i>	151	1
Palopäällikön tomaattikäsi kirja – Tomathandboken	<i>Boris Aarnio</i>	131	4
Perenna rabatter	<i>Eva Robild -Görgen Persson</i>	146	6
Perennat	<i>Pentti Alanko</i>	109	6
Perennboken	–	9	6 9
Perenner för finländska trädgårdar	<i>Thomas Brunell</i>	103	6
Perhospuutarha	<i>Kauri Mikkola – Hannu Tanner</i>	68	1
Peter Korn's trädgård – Odling på växternas villkor	<i>Peter Korn</i>	160	1
Pieni vihreä kirja	<i>Pentti Alanko</i>	126	1
Pionit	<i>R. Peltola - V. Koivu</i>	111	6
Primula	<i>John Richards</i>	123	6
Puutarhasta puutarhaan Espoon puutarhayhdistys 10 vuotta	–	143	1
Rensa trädgården	<i>Susanna Hultin – Gunnel Carlson</i>	144	10
Rosboken ITC	<i>Mechlin-Brownie-Nilsson</i>	182	7
Rosen pflegen und schneiden	<i>Eckart Haenschen</i>	83	7

<i>Titel</i>	<i>Författare</i>	<i>Arkivnr</i>	<i>Klass</i>
Rosor för nordiska trädgårdar, Användning och skötsel	<i>Lars-Åke Gustavsson</i>	122	7
Rosor för nordiska trädgårdar, Buskrosor	<i>Lars-Åke Gustavsson</i>	120	7
Rosor för nordiska trädgårdar, klätter- och rabattrosor	<i>Lars-Åke Gustavsson</i>	121	7 3
Rosor i norr	<i>Leif Blomqvist</i>	176	7
Rosornas namn	<i>Finska rosensällskapet</i>	199	7
Rumsväxter i färg	<i>G. Kromdijck</i>	86	8
(The) sceptical gardener	<i>Ken Thompson</i>	188	1
Sensuella orkidéer	<i>Peter Göttfert & Anders Wigh</i>	190	8
Skydda din trädgård	<i>Maj-Lis Pettersson – Ingrid Åkesson</i>	163	10
Skärgårdens växtvärld	<i>Klas-Rune Johansson</i>	29	1
Sten, vatten, växter	<i>Helge Lundström</i>	10	1
Stora Tulpanboken	<i>Susanna Rosén</i>	157	5
Suomalainen kärhöopas	<i>Börje Fri</i>	139	3
Suomalainen ruusukirja	<i>Pentti Alanko, Peter Joy, Pirkko Kahila</i>	37	7
Suomen puu- ja pensaskasvio	<i>Dendrologiska sällskapet ry</i>	26	2
Suomen ruusut	<i>Pirjo Rautio</i>	129	7
TAGs perenner och småväxter. Del I. Acaena Astrantia		205	6
TAGs perenner och småväxter. Del II. Astrocarpus Tunika		206	6
TAGs perenner och småväxter. Del III. Currania Gaultheria		207	6
TAGs perenner och småväxter. Del IV. Origanum Ramanda		208	6
TAGs perenner och småväxter. Del V. Liliium Oresitrophe		209	6
TAGs perenner och småväxter. Del VI. Gentiana Ligustium		204	6
TAGs perenner och småväxter. Del VII. Ranunculus Siegesbeckia		210	6
TAGs perenner och småväxter. Del VIII. Solens Zygophyllum		211	6
Tammen Suuri Puutarhakirja no I	<i>Pentti Alanko et al</i>	79	1 9
Tammen Suuri Puutarhakirja no II	<i>Pentti Alanko et al</i>	80	1 9
Tammen Suuri Puutarhakirja no III	<i>Pentti Alanko et al</i>	81	1 9
Tammen Suuri Puutarhakirja no IV	<i>Pentti Alanko et al</i>	82	1 9
Trees	<i>The Macdonalds encyclopedia</i>	191	9 2
Trädgårdens bär	<i>Leif Blomqvist</i>	110	4
Trädgårdens färger	<i>Sanna Töringe</i>	152	1
Trädgårdens golv	<i>Christine Ilminge</i>	154	1
Trädgårdshandbok	<i>Tor Smaaland</i>	183	1
Trädgårdsdrömmar	<i>Mary Keen</i>	11	1
Tulpanen	<i>Anna Pavord</i>	35	5
Tulppaanitar lumo	<i>E.V. Leivo</i>	150	5
Vandra i Europas trädgårdar	<i>Monika Björk</i>	78	1
Vandringar i skandinaviska trädgårdar	<i>Karl-Dietrich Bühler</i>	136	1
Vanhoja suomalaisia puutarhoja	<i>Eeva Ruoff</i>	34	1
WIJ Trädgårdar	<i>Lars Krantz</i>	149	1
Vilda grannar	<i>Per Bengtson – Maria Levander</i>	145A	1
Violets	<i>R.E. Coombs</i>	104	6
Våra fruktsorter	<i>Leif Blomqvist</i>	140	2 4
Växternas hemliga liv	<i>David Attenborough</i>	52	1
Växthuset	<i>Maria Åber Scherer</i>	155	4
Växternas namn	<i>Jens Cornelius</i>	200	9
Växtriket – att skapa en trädgård	<i>Lars Ring & Jan Rundgren</i>	175	1
Växtskydd i trädgården	<i>Maj-Lis Pettersson – Ingrid Åkesson</i>	33	10

Sommarn då allt skulle bli annorlunda, eller *Kampen mot den stora gräsmattan*

Det började bra. Efter att i årtal ha grubblat över vad jag ska ta mig till med trädgården i Hangö skrev jag in mig i BOVarna.

När jag övertog huset och "trädgården" så fanns där en stor grön gräsplan och fem äppelträd – antagligen lika gamla som huset som var byggt 1949.

Och en buske med gula blommor, en Ölandstok.

Min dotter och jag grävde upp en rabatt. Av kollegan och grannen som hade betydligt grönare fingrar än jag någonsin hade haft fick jag en midsommarros. På hennes tomt växer den så det knakar. "Den klarar sig var som helst", sade hon med övertygande stämma.

Efter fem år är min fortfarande väldigt tillbakadragen.

Första sommaren inhandlade jag en pion, tre svarta vinbärsbuskar och två rhododendron. Plus sallad, dill och persilja. Rabarbern fick jag av den andra grannen.

Efter några år är det bara tre äppelträd, Ölandstoken, pionen, de två rhododendron, midsommarrosen och rabarbern som är kvar.

Men nu skulle det bli annorlunda, bestämde jag i våras. Jag gick till BOV:s möten, lyssnade uppmärksamt på hur många olika slags pioner det finns, bekantade mig med underbara bilder på prunkande rabatter – och inhandlade två fröpåsar. Den ena var en klematis, tror jag. Den andra har jag glömt vad den var. De frön som skulle vara lät-toftrade och som jag har glömt namnet på sådde jag i en stor kruka. Jag vattnade omsorgsfullt och kånkade krukan fram och tillbaka så att den skulle stå möjligast bra.

Innan de första späda stjälkarna hann sticka upp var det tvååriga barnbarnet framme med sin spade och öste glatt mull på en lite skottkärra.

Blomkruksodlingen hämtade sig aldrig.

Klematisen stack visst upp en stjälk så småningom men jag misstänker att hjortarna var framme och åt upp den. Åtminstone hade den gått av i något skede och resten av stjälken hade lagt sig längs marken.

Jag hade hittat flera fröpåsar, inhandlade i någon supermarket, och dem sådde jag

också glatt. Så köpte jag en hösthortensia, ni vet, de där som blir som små träd.

Mitt hortensiaträd blev bara några bruna stjälkar och några futtiga blad.

Men pionen svek mig inte, den blommade lika fint som under de tidigare somrarna. Och äppelträden stod i blom som aldrig förr. Midsommarrosen klarade inte riktigt den torra sommaren men jag har inte förlorat hoppet om att

den ska ta igen sig under vintern och komma igen nästa sommar.

En planterad hortensia försökte tappert ta sig upp i blomningsstadiet men förlorade kampen mot torkan och en matmor i avsaknad av gröna fingrar och tummar.

Så jag har fattat ett beslut. Nu får blomorna vara, det ska vara buskar. Hösthortensian kommer jag inte att ge upp med, måste bara försöka lista ut hur den ska ta sig upp till den utlovade höjden på en och en halv meter.

Överväger också på allvar att gå en trädgårdsmästarutbildning. Åtminstone varje gång jag tittar ut över den enformigt gröna gräsmattan som jag så gärna skulle bryta sönder med hjälp av lite blomster- och busköar.

Eller så säljer jag huset och satsar på balkonglådor i stället.

Text och bild: Yrsa Grüne-Luoma

BOV-plantorna 2019

Föreningen Blomsterodlingens vänner driver varje år upp **egna plantor** för sina medlemmar. Listan är sammanställd så att det ska finnas växter för olika smakriktningar och olika ändamål, en blandning av ettåriga växter och perenner. 100% groning av fröerna kan man inte räkna med, men en stor del av plantorna brukar lyckas. Det är välkommet med förslag till andra växter nästa år. Om de kan förväntas gro och hinna nå en hanterbar storlek under växtperioden, tas de ganska säkert med på listan.

Plantorna kostar 1,50 €/st. De drivs upp av plantskolan Perenna Björkvall i Skomakarböle i Helsingfors och ska avhämtas onsdagen den 5 juni kl. 17-19. Reservera med kontanter för betalningen! Kan du inte hämta plantorna själv måste du be en vän lösa ut dem.

Beställ plantorna med blanketten på www.blomsterodlingensvanner.org senast den **3.2.2019**. Bekräfta din beställning med ett mail till andrea.m.berg@gmail.com för säkerhets skull. Du kan också klippa ut plantlistan ur BOV-bladet, anteckna antalet önskade plantor i marginalen och skicka listan till Andrea Åberg, Karlborgsvägen 35, 02440 Bobäck.

<i>Vetenskapligt namn</i>	<i>svenska</i>	<i>speciellt</i>	<i>blomfärg</i>	<i>höjd</i>
Aconitum ssp. vulgare 'Albidum'	äkta stormhatt	giftig	vit	150 cm
Alcea rugosa	gul stockros	2-årig/flerårig	gul	200 cm
Alcea Rosea-hybr. 'Radiant Rose'	stockros	enkel	klarrosa	180 cm
Alcea 'Blackberry'	stockros	dubbel	vinröd	120-180 cm
Anemone fasciculata	kaukasisk narcissanemon	bra för stenparti	vit	40 cm
Aquilegia burgeriana	purpurakleja	passar i stenparti, liten	purpur, gräddvit kjol	20 cm
Aquilegia caerulea 'Colorado'	pastellakleja	tvåfärgad	violettblå med vit kjol	50-80 cm
Aquilegia caerulea 'Montana'	pastellakleja	tvåfärgad	ljusröd med vit kjol	50-80 cm
Aquilegia 'Clementine White'	akleja	mycket dubbel	vit	45 cm
Arabis caucasica 'Little Treasure Deep Rose'	fagertrav	snygg kantväxt	anilin/vinröd	8 cm
Argemone polyanthemus	vit taggvallmo	vallmolik 1-2 årig	vit	100 cm
Aster coloradoensis	inget svenskt namn	liten, stenparti	ljusröd	15 cm
Astrantia major 'Rosensinfonie'	Svenska: stjärnflocka		rosa-pink speciellt: skiftar i rosa nyanser	60 cm
Campanula persiciflora var. planiflora	Amerikansk blåklocka	stenparti	vit	20 cm

Vetenskapligt namn	svenska	speciellt	blomfärg	höjd
Campanula thyrsoides	svavelklocka	2-årig/flerårig	krämvit	50 cm
Clematis integrifolia 'Mongolian Bells'	helbladig klematis	låg klematis	vit, ljusbå el. -röd	35 cm
Cosmos 'Xenia'	rosenskära	1-årig, enkel	flerskiftande röd	50-60 cm
Cosmos atrosanguineus 'Black Magic'	chockladsikära	flerårig, ickehärdig	mörkröd	60 cm
Cosmos 'Limara Lemon'	gullskära	halvdubbel, 1-årig	gul	30-40 cm
Cosmos 'Double Bonbon Snowpuff White'	rosenskära	mycket dubbel, 1-årig	vit	60-80 cm
Cosmos 'Apollo Pink'	rosenskära	enkel, 1-årig	ljusröd	40-60 cm
Cosmos 'Cosmic Orange'	gullskära	halvdubbel, 1-årig	orange	30 cm
Dianthus isensis 'Dancing Geisha'	fransnejlika	speciella fransiga hängiga blommor	vit-ljusrött-rött mix	30 cm
Delphinium New Millennium Series 'Blue Lace'	riddarsporre	kompakta spiror	himmelsblå/blå	120-180 cm
Delpinium Delphina Series 'Delphina Rose'	riddarsporre	kompakta spiror, låg	ljusröd, vitt öga	50 cm
Delpinium Delphina Series 'Delphina Violet'	riddarsporre	kompakta spiror, låg	violet, vitt öga	50 cm
Digitalis 'Sugar Plum'	fingerborgsblomma	dramatiska klockor, 2-årig	ljusröd mörkt svalg	100-120 cm
Digitalis 'Tinkerbell'	fingerborgsblomma	liten	ljusgul	30 cm
Digitalis 'Strawberry Crush'	laxröd fingerborgsblomma	kortlivad, frösår sig	peachrosa	60-90 cm
Echinacea tenesseensis 'Rocky Top Hybr.'	småblommig läkerudbeckia	skålformad blomning	pink-rosa	60 cm
Ecinacea purpurea 'Green Twister'	rödrudbeckia	intressant färgskiftning	limegrön till pink	100 cm
Echinacea purpurea 'Mellow Yellows'	rödrudbeckia	färgblandning i gula toner	gula toner	80 cm
Gentiana asclepiadea	knippgentiana	gracil gentiana	mörkblå	40 cm
Gentiana asclepiadea var. Alba	knippgentiana	mycket vackra vita klockor	vit	40 cm
Gentiana Paradoxa-Hybr. 'Blue Herald'	gentiana	passar i stenparti, liten	blå	15 cm
Geranium maculatum	fläcknäva	mörk fläck på bladet	ljusröd	50 cm
Geranium pratense f. Albiflorum	ängsnäva	enkel vacker	vit	50 cm
Geum chiloense 'Sunrise'	praktnejlikrot	halvdubbel	gul	60 cm
Geum chiloense 'Blazing Sunset'	praktnejlikrot	halvdubbel	orangeröd	60 cm
Gillenia trifoliata	gillenia	vacker höstfärg, sirlig buskig	vit	80 cm
Nepeta nervosa	axnepeta	kompakta spiror	blålila	40 cm
Nepeta nervosa 'Pink Cat'	axnepeta	kompakta spiror	intensiv pink	40 cm
Meconopsis 'Hensol Violet'	blåbergvallmo	storväxt	ljusblå	120-200cm
Meconopsis betonicifolia var. Alba	blåbergvallmo (vit sort)	utsökt	vit	60-90cm
Meconopsis betonicifolia 'China Blue'	blåbergvallmo	ljusaste blå av bergvallmona	ljusblå	60 cm
Meconopsis horridula	taggig bergvallmo	monokarp	medelblå	50 cm
Meconopsis grandis 'Lingholm'	lila bergvallmo	enkelblommande	ljusblå	100-120
Penstemon superbus	penstemon	nyhet	röd	80 cm
Petalostemon purpureum 'Stephanie'	prärieklöver	ovanlig	purpurröd	40 cm
Primula japonica Deluxe Mixture	japansk viva	utsökt stor färgblandning	vitt, ljusrött, anilin	50 cm
Primula vulgaris "wild form"	jordviva	bildar stora kuddar	ljusgul	20 cm
Primula parryi	skunkviva	läderaktiga blad	purpurröd	40 cm
Primula denticulata var. Alba 'White Selection'	bollviva	härlig vårblommare	vit	30 cm
Primula alpicola 'Alba'	månviva	utsökt, sågs på Irland	krämvit	50 cm
Primula capitata 'Salvana'	tofsviva	gredelina klockor, vitt puder	mörkblålila	20 cm
Pulsatilla 'Rosen Glocken'	backsippa	luden charmig vårblommare	rosenröd	20-30 cm
Pulsatilla 'Perlen Glocken'	backsippa	luden charmig vårblommare	babyrosa	20-30 cm
Salvia nutans	"nodding sage" har inte svenskt namn	stilig	gredlinblå	100 cm
Verbena bonariensis	jätteverbena	1-årig svävande fjärilsväxt	blålila	200 cm

Grönt och skönt

tyckte BOVarna om Irland

En lyckad resa med mycket att se och minnas, anser Irlandsresenärerna om besöket i Dublin med omnejd i juni.

- *Största intrycket gjorde den fantastiska grönskan. Det var så frodigt! Säger Brita Karlsson som bäst minns den allra minsta trädgården där utrymmet var så perfekt utnyttjat.*

Birgitta Ivars minns de otroliga rosorna med stammar som träd. Den vita trädgården som BOVarna besökte hörde till de finaste.

- *De privata mindre trädgårdarna är roliga att se och där kan man plocka ideer och låta sig inspireras.*

Agneta Lindevall njöt speciellt av en trädgård som låg vindpinad vid kusten. Ägarinnan hade lyckats skapa en skyddad oas i en sluttning. Den andra hon minns låg i en oansenlig by bakom ett oansenligt hus. Bakom huset öppnade sig en ljuvlig trädgård. Husets ägare ägnade sig åt antikviteter och trädgården.

- *Allt var uppodlat, bara gångarna var gräsmatta. Det var som en egen intim värld.*

Birgitta Jakas, trädälskare av stora mått, lade speciellt märke till Irlands ståtliga träd.

- *Människorna var trevliga och vi blev väl mottagna på varje ställe. Jag njöt av mångfalden av trädgårdar med mycket kontakt med naturen. Träden hörde till det underbaraste.*

BILD: Henrika Arle och Andrea Åberg

**Blessington June Blakes Garden
Patthana Garden**

Knockrose Garden

Gisela von Bonsdorff blev väl mottagen i Carmel Duignans trädgård.

Powers Court

Mount Usher

Lambs Cross Garden

The Dower House

Hunting Brook Jimi Blake

Bovar i Tavastland

Endel flox, ros, iris och primula har visat sig vara unika när Porkkalias växter kartlades.

BOVarnas sommarresa gick i augusti till tre intressanta mål i Tavastland, Mikkolas privata trädgård i Hattula, Porkkala gård i

Anniina Rikala och Porkkala gårds 90-130 år gamla agave.

Lammi och Terolas plantskola i Tuulos.

Sirpa och Juhani Mikkola köpte sitt ställe för 40 år av en småbrukare som hade fått nog och ville lägga av. Huset var fallfärdigt, åkrarna små och magra.

- *Vi var unga och galna och ville skapa ett paradys, berättar Sirpa.*

Lerjorden förbättrades med mylla och kompost. Ett envist krig mot ogräset inleddes. Huset byggdes ut, murar och stigar anlades, växter planterades. Och nu står deras livsverk färdigt: en

omväxlande helhet av charmerande trädgårdsrum med olika karaktär och stämning. På knappt två hektar finns ett skuggigt område för skogsväxter, en solig näckrosdamm, ett arboretum och ett fält med bär- och fruktträd. Trädgården är öppen för besökare enligt överenskommelse.

I Lammi har det funnits en herrgård som sen slutet av 1700-talet, möjligen ren på 1300-talet, men kontakter till den nyländska kusten, därav namnet, Porkkala gård.

Nöjda med sina fynd: Ann-Maj Backman och Margareta Broström.

Anniina Rikala tar emot framför huvudbyggnaden där 7 maffiga krukor agave dominerar gårdsplanen. Naturresursinstitutet har betecknat dem som växthistoriskt betydelsefulla på

Sirpa Mikkola leder BOVar genom sitt woodland i Hattula

grund av sin ålder. De torde härstamma från 1920-talet. De 130 kg tunga krukorna förvaras inomhus från oktober till maj.

- *Vatten ska agaven ha bara en gång per år och gödsel bara vart tredje. Sidoplantorna, ungarna, rensas bort vart 3-4 år. Det finns ingen enklare planta än agaven!*

Ägarna har hållit trädgården närmast huvudbyggnaden i ursprungligt skick i engelsk-tysk herrgårdsstil. En

Mikkolas trädgård har vuxit fram under 40 års tid.

inventering av växtbeståndet har visat att gården har många rara egna bestånd av tex iris, ros, primula, forsythia och schersmin. Resten av gårdens marker har blivit fruktgårdar, arboretum, temarabatter, woodland. Växthuset från trettioalet, Finlands äldsta enligt museiverket, värms upp med rökkanaler dragna genom torvbäddar. I plantskolan i anslutning till gården finns 1400 perenner till salu. Porkkala gård håller öppet för allmänheten sommardag i experimentsyfte i två år till.

Besöket avslutades i Tuulos på Terola plantskola.

EV

Botanik från grunden i Kajsaniemi

Gömfröig eller nakenfröig? Enhjärtbladig eller tvåhjärtbladig? Mossa eller lav?

Många botaniska frågor fick ett svar när ett femtiotal BOVar besökte Kajsaniemi Botaniska trädgård i september. Under kunniga guiders ledning vandrade vi runt och bekantade oss med Naturhistoriska museets flaggskepp. Den här gången gällde besöket den 4 hektar stora uteträdgården.

Bortåt 2300 olika arter, underarter, varieteter, former eller sorter av växter i Kajsaniemis utomhusdel enligt de officiella siffrorna. Det betyder 3400 registrerade växtbestånd vilket motsvarar en tredjedel av trädgårdens hela samling. Till specialiteterna i Kajsaniemi hör lavsamlingen, något som vanligtvis inte brukar finnas i botaniska trädgårdar. En glädjande information är att lavarna i Helsingfors centrum har ökat under de senaste 40 åren som en följd av en renare miljö.

BOVarna blickar ut över den fyra hektar stora Botaniska trädgården i Kajsaniemi.

Vi fick veta att det bara finns fyra nakenfröiga växter i den finländska naturen, alla barrväxter. Alla de övriga är gömfröiga. Och att växter med ett

Maria Schröder och Camilla Rönnblad beundrar julrosorna.

enda hjärtblad, som påskgräset, är en enhjärtbladsväxt. Tvåhjärtbladsväxterna visar alltså upp två blad när fröet gro. En enkel tumregel fick vi som väggkost: ifall bladnerverna löper parallellt, är det frågan om en enhjärtbladig växt. Vilket också orkideerna är, för övrigt.

I dag är Kajsaniemi en av innerstadens frodigaste oaser. Förutom blomsterprakt erbjuder parken en fantastisk möjlighet

Läs mera på Naturhistoriska museets hemsida <https://www.luomus.fi>

Unda-Marina Nemlander i närkontakt med munkrenfanan (*tanacetum vulgare* 'crispum')

för besökaren att sätta sig in i växtvärldens strukturer och mångfald.

Trädgården i Kajsaniemi har långa anor. Efter Åbo brand år 1827 beslöt man bygga upp en botanisk verksamhet kring universitetet i den nya huvudstaden. Invigningen skedde år 1833 och den del av samlingarna i Åbo som hade räddats, flyttades över hit.

Kajsaniemi trädgård ser fortfarande i stort sett ut som den kejsarliga överträdgårdsmästaren i St Petersburg planerade. Ett arboretum finns i parkens nordöstra hörn, i sydväst löper trädgårdsgångarna ungefär som förr och i slutningen nedanför Växthistoriska museet finns ett område för stenpartiväxter. Mitt i trädgården står ett tiotal gamla växthus och den ståtliga stenbyggnad som för hundra år sen var tänkt att bli slott för Finlands första kung. Där fungerar museet i dag.

Text och bild: EV

Kermesbär (*Phytolacca acinosa*), en dekorativ men giftig växt.

